

Sygn. akt I CSK 1663/22

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa "K. " spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w Ł.

przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi [...] Urzędu

Celno - Skarbowego w Ł.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 31 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 lutego 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii
Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 (pięć tysięcy
czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] orzekając na skutek apelacji powódki „K.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 30 października 2018 r. oddalającego jej powództwo przeciwko Skarbowi Państwa – Naczelnikowi [...] Urzędu Celno – Skarbowego w Ł. o zapłatę kwoty 8 943 555 zł z ustawowymi odsetkami od dnia

wniesienia pozwu, tytułem odszkodowania za niemożność korzystania ze stanowiących własność spółki materiałów marketingowych zabezpieczonych w postępowaniach kontrolnych, umorzył postępowanie apelacyjne co do kwoty 7 346 856,00 zł, a w pozostałym zakresie oddalił apelację i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

U podstaw oddalenia powództwa i apelacji legło stwierdzenie, że powódka nie wykazała przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, o których mowa w art. 417 § 1 k.c. Czasowe ograniczenie jej prawa własności przez zabezpieczenie dowodów w toku postępowania podatkowego nie było bezprawne i nie wyrządziło powódce szkody. Miała bowiem prawne i faktyczne możliwości korzystania z odpisów (kopii), zabezpieczonych materiałów marketingowych, o czym była pouczana.

Orzeczenie to w zakresie oddalającym apelację i rozstrzygającym o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt 2 i 3) zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jej zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa materialnego i procesowego. Podkreśliła, że za przyjęciem skargi do rozpoznania przemawia to, że pozostaje w sporze ze znacznie silniejszym Skarbem Państwa, który przez jedenaście lat z oczywistym naruszeniem konstytucyjnego obowiązku ochrony prawa własności, zabezpieczył na potrzeby postępowania podatkowego, rzeczy będące jej własnością.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza lakonicznego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy na etapie przedsądu nie bada podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), a jedynie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), które stanowią odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej. Skarga kasacyjna winna być zatem tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać

w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreatywnych skargi. Skarżąca powinna podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym – w jej ocenie – wyraża się ta „oczywistość”, a czego nie uczyniła. Równocześnie, uzasadnienie przedstawione przez Sąd Apelacyjny nie pozwala stwierdzić oczywistych i rażących uchybień, które mogłyby odpowiadać analizowanej przesłance. Sposób sformułowania wniosku wskazuje, że powódka traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający jej na kwestionowanie niesatysfakcjonującego ją rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

Ponadto przy konstrukcji skargi kasacyjnej nie uwzględniła, że jest ona instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, także pod pozorem zgłoszenia zarzutów naruszenia prawa materialnego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.). Skarżąca zasad tych nie respektuje odwołując się w podstawach skargi wprost do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.).

Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, która została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie i zaniechanie organu władzy publicznej (art. 77 ust. 1 Konstytucji i 417 k.c.). Odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa łączy się jednak wyłącznie z takim działaniem lub zaniechaniem organów władzy publicznej, które są niezgodne z prawem. Przy ocenie przesłanki bezprawności niezbędne jest zatem odróżnienie czynności podejmowanych w wykonaniu ustawowych obowiązków od zachowań będących ich naruszeniem. Ponadto nie każde naruszenie prawa będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na gruncie art. 417§1 k.c., a jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania uszczerbku poszkodowanego i którego

normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 17 lutego 2011r., IV CSK 290/10, niepubl., z 5 października 2012r., IV CSK 165/12, niepubl., z 31 marca 2016r., IV CSK 343/15, niepubl., i z 7 listopada 2013r., V CSK 519/12, niepubl.).

Skoro z podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, którym Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że zabezpieczenie materiałów marketingowych powódki w postępowaniu podatkowym nie było bezprawne, a skarżąca nie poniosła szkody, miała bowiem możliwość korzystania z ich odpisów (kopii) w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, o czym była informowana, to nie jest jasne, w jaki sposób ograniczenie prawa własności powódki przekłada się na jej szkodę.

Okoliczność, że w toku postępowania kontrolnego doszło do zabezpieczenia rzeczy stanowiących własność powódki, a przedmiotem sporu jest odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez władzę publiczną, nie oznacza, że powódka była zwolniona od wykazania przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. W konsekwencji wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wykazuje, że Sąd Apelacyjny przyjmując brak odpowiedzialności Skarbu Państwa wydał rozstrzygnięcie cechujące się kwalifikowaną wadliwością, realizującą przesłankę oczywistej zasadności skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach należnych pozwanemu Skarbowi Państwa, zastępowanemu w postępowaniu kasacyjnym przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3 i art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1668 ze zm.).

